

Vitéz Somogyváry Gyula

Száztíz évvel ezelőtt született *Somogyváry Gyula* író, rádióigazgató, az 1920-30-as évek hazai közéletének ismert személyisége. Változatos, drámai életsorsának nyitányát az első világháború jelentette. Érettségi vizsgája után, tizenkilenc évesen önként jelentkezett katonának, harcolt az olasz és az orosz fronton egyaránt. Töretlen akaratereje és izzó hazaszeretete átsegítette a nehézségeken. Költői tehetsége már fiatalon megnyilvánult. A háborús élmények hatására jelentősen kibővült költői mondanivalója, első megjelent kötete a *Gyújtogatás* című verseskötete volt, közvetlenül a háború után. Ebben olvasható a *Magyar Miatyánk 1919-ből* című megdöbbentő költeménye, amely *Sík Sándor (Magyarok gyónása)* és *Mécs László (Hajnali harangszó)* hasonló témájú verseihez fogható. Mindhárom vers a

nemzetért való aggodás magasra hevített, igaz fohásza.

Somogyváry Gyula 1920-tól a Magyar Távirati Iroda osztályvezetője, 1928-tól a Magyar Telefonhírmondó és Rádió irodalmi igazgatója lett. Mindezzel párhuzamosan megkezdte regényírói munkásságát is. Legnépszerűbb munkái közé tartozik ismert regénytrilógiája, a *Virágzik a mandula*, a *Ne sárgulj, fűzfa*, valamint az *És Mihály harcolt*. E művekben a háború pontos láttelejét fedezhetjük föl, a regények szövetében ott él a megbékélésre való őszinte szándék és törekvés. Nem kisebb érdeklődést keltett a Nyugat-Magyarországot, pontosabban Sopron és vidékének 1921-es hősie visszaserzését markánsan megörökítő regénye, az *És mégis élünk*. Ez a hiteles dokumentumokból és szépírói leleményből összerótt izgalmas regény ma is tanulságul s például szolgálhat a magyar olvasóknak. Ezen kívül még több regénye és színműve látott napvilágot az idők folyamán.

Somogyváry Gyulát 1935-ben Csorna város országgyűlési képviselőjévé választották. Bár a kormánypárthoz tartozott, náciellenes beállítottságát nem titkolta. Idejében fölismerte a hitleri nemzeti szocializmus hiteltelenségét, embertelen és pusztító rendszerét. A magyar parlamentben *Bajcsy-Zsilinszky Endrén* kívül egyedül ő szavazott a második zsidótörvény ellen. Ennek közvetlen következménye az lett, hogy a német megszállás után, 1944 márciusában a Gestapo elfogta és politikai meggyőződése, valamint a nyugatiakkal való rádiós kapcsolatai miatt a zsidókkal együtt Mauthausenbe hurcolták. 1945-ben szabadult, de a magyar kommunista rendszer nem hálálta meg humanista szellemiségét, a Magyar Rádiótól a nyugdíját megvonták, személyét teljesen elszigetelték. Leányát koholt vádak alapján tíz esztendeig tartó rabságra ítélték, fiát hadifogolyként a Szovjetunióban tartották. A drámai sors betetőzéseként 1950-ben budai lakásán az ÁVO lefogta és Kistarcsára internálta. 1951. július 1-től lakását elvették, feleségét és szüleit 400 budapesti polgárral Dombrádra telepítették, ahol (Siket) Orosz Károly dombrádi nagygazdánál éltek. 'Gyula diák' 1953-ban a kistarcsai táborból a fővárosba szállítás közben, szívroham következtében hunyt el.

Somogyváry Gyula élete valódi keresztény, magyar sors. Ötvennyolc éven át e nemzetért, az iránta táplált szeretet birtokában munkálkodott. Művei és gyakorlati tettei harmonikus egységet alkottak: a humanitás, a mély istenhité és a hazaszeretetet nemes érzülete dobogott benne utolsó pillanatáig.